

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Quæstio XXIII. In Titvlvm XXIII. De Solutionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

convenire juxta §. 4. Instit. de Fidejuss. & L. 10. §. 1. C. h. t. ex quo patet, *beneficium divisionis* nihil aliud esse, quam expositam exceptionem; hoc beneficium divisionis, seu exceptio, opponi potest usque ad sententiam ex cit. §. 4. concessum est à divo Hadriano Imperatore; conceditur Fidejussoribus non tantum immediatis, sed etiam mediatis, hoc est Fidejussoribus Tut. & extenditur etiam ad Correos promittendi, qui sunt principales debitores, Novell. 99. c. 1. & refertur in auth. *Ho: ita*, C. de duobus Reis: facta divisione, periculum non ad Confidejssores, sed ad Creditorem spectat, quando unus ex illis pure fidejussit, & antequam solvat, solvendo esse desinit, L. 5. §. 1. §. 4. ff. h. t. & hoc verum est, licet Creditor esset Minorennis; quia hoc casu nec aetatis auxilio defenditur, ut ibid. dicitur; Si autem fidejussit solum sub conditione, & existente conditione desit esse solvendo, creditori datur actio, contra eos, qui pure fidejusserunt, L. 27. ff. h. t.

1911 Quæstio est 5. quid dicendum de beneficio *cedendarum actionum*? s. quòd, (si contingat Fidejssorem debere solvere totum debitum, vel quia alii tunc non sunt solvendo, vel quia hic, & nunc debitum dividi non potest, aut non debet) succurratur ei per remedium, seu beneficium *cedendarum actionum*, tam adversus Creditorem, quam alios Confidejssores, ut non possit prius ad solvendum compelli, quam Creditor illi cedat omnes actiones, quas habet adversus debitorem principalem, & alios Fidejssores, tam personales, quam reales, etiam hypothecarios cum exhibitione instrumenti principalis in cessione; colligitur

hoc ex L. 17. ff. h. t. L. 36. eod. L. 41. eod. L. 2. C. eod. contra debitorem autem principalem Fidejssori, postquam ejus loco solvit, competit actio mandati, & negotiorum gestorum; c. *fin.* h. t.

ARTICULUS IV.

Quomodo Fidejssor ab obligatione liberetur?

1912 **R**esp. cum liberari primo, si debitori à Creditore legata est liberatio; tunc enim etiam fidejssor liberatur L. 4. §. 9. ff. h. t. Secundò, quando inter Creditorem, & Debitorem fit *novatio* obligationis principalis, in quam Fidejssor non consensit, nec de novo fidejussit; tunc enim iste, vi prioris fidejssionis, non obligatur, L. 4. C. h. t. tertio, si Creditor, adveniente tempore solutionis, negligat solutionem accipere, etiam monitus à fidejssore, iste liberatur, si debitor principalis postea non sit solvendo L. 62. ff. h. t. Not. autem 1. si fidejssor fiat hæres debitoris principalis, vel econtra, manere obligationem principalem L. 5. ff. h. t. L. 14. & 21. eod. Not. 2. si Creditor proroget debitori terminum solutionis, non liberari fidejssorem; L. *fin.* ff. de Novationib. quia per hoc nulla fit Novatio. Not. 3. liberationem fidejssoris per vim, vel metum obtentam non valere; quia renetur se in obligationem reponere ff. L. 10. Quod metùs causa. Not. 4. Fidejssorem tantum *promissum*, non autem *actualiter datum*, vel stipulatione constitutum, liberari, si Creditori offeratur alius æquè idoneus; quia Creditori in primo casu, secus in secundo, non dum est jus quaesitum in talem determinatam personam. Not. denique 5. obligationem Fidejssoris transire ad ejus hæredes. §. 2. Instit. h. t.

QUÆSTIO XXIII.

IN TITVLVM XXIII. DE SOLUTIONIBUS.

1913 **P**ostquam præcedentibus titulis actum est de cautionibus tam in genere, quam in specie, quæ præstari solent Creditoribus in securitatem debiti, subjungitur titulus *de solutionibus*, quæ habent rationem peculiaris modi extinguendi debitum ante contractum; &

quamvis debitum extingui possit variis modis (nimirum Novatione, Delegatione, Compensatione, & acceptilatione, de quibus egimus superius à n. 1032.) speciali tamen titulo in jure nostro agitur de modo extinguendi debitum *per solutionem*, de qua in seqq.

ARTICULUS I.

De Solutionibus in genere.

1914 PRIMA quæstio est, quid, & quotuplex sit *Solutio*? *Re.* ex n. 1058. *Solutionem* latè sumptam, esse quamlibet liberationem; strictè autem, esse ejus, quod in obligationem deductum est, præstationem. *Solutione*, obligationem tolli, constat ex *Instit.* h. t. ibi: *Tollitur autem omnis obligatio solutione ejus, quod debetur*; textum v. n. 1058. Quæstio autem est, quid requiratur, ut solutio, ritè facta, tollat debitum? & ad hoc constat ex dict. n. 1059. Quæstio altera est, an obligatus in diem possit extinguere debitum, seu obligationem solutione anticipata? vel antequam dies veniat? *Re.* probabilius posse, nisi dies specialiter adjectus sit in favorem Creditoris; de quo v. dicta à n. 1060.

1915 Quæstio 3. est, quibus personis fieri possit solutio cum effectu, nimirum, ut censeatur Creditori facta: sed ad hoc constat à n. 1061. quæstio est 4. quale debitum censeatur extinctum in casu, quo debitor ex pluribus titulis obligatus Creditori (v.g. ex empto centum, centum ex mutuo, centum ex legato) præstat Creditori centum, non exprimens, cui debito satisfacere velit ea præstatione? *Re.* de hoc jam esse responsum à n. 1063. sicut etiam n. seq. an solutio partis rectè fiat, & liberet à debito, invito Creditore? Denum, quem effectum præster oblatio rei debitæ, vel verbalis, vel realis? de quo à n. 1065.

1916 Contra id, quod supra dictum est, posse quem solvere aliud pro alio, consentiente Creditore, videtur esse de L. 3. C. de donationibus, ubi dicitur, quod, si quis argentum donaverit, certumque pondus nominaverit, non autem alias, vel generaliter, vel specialiter expresserit, necessitatem ei imponimus omni modo præfatum pondus argenti dare, sive in vasis, sive in æstimatione; igitur etiam non consentiente, sed invito Creditore; cum etiam pro certa auri materia legata æstimatio ejus ab hærede præstari possit, ut habetur L. 35. ff. de auro, & argento: sed hoc probat solum excipi donatorem propter meritum liberalitatis, quæ meretur, & cum eo, quam aliis debitoribus, mitius agatur.

ARTICULUS II.

An Ecclesia teneatur ad solutionem debiti, ab ejus Rectore, vel Antecessore contracti?

AD utrumque colligitur responso ex *c. ad hoc* 1. h. t. ubi Alex. III. Decano, & Capitulo Norvicensi scribens, *sicut filius*, inquit, *debita Patris solvere tenetur; ita Prælati sui Prædecessoris, pro Ecclesia necessitate, contracta*; nam ex hoc textu habetur successorem teneri ad solvenda debita, quæ pro necessitate Ecclesia contractit; Solutio autem ista fieri debet ex bonis Ecclesia, in cujus necessitatem, vel utilitatem debitum contractum est; si autem excesserit limites suæ potestatis, Ecclesia ad nihil tenebitur, nisi quantum in ejus commodum pervenit, per *Auth. Hoc jus porrectum*, C. de fs. Eccles.

Cæterum, quamvis Ecclesia teneatur solvere debitum, à Prælato, vel Rectore suo contractum, juxta dicta; universitamen Ecclesiarum Prælati inhibentur, ut *c. si quorundam* 2. eod. ne Ecclesiam sibi commissam pro alienis gravent debitis, aut literas alicui, seu sigilla concedant, quibus Ecclesia possent obligari; si secus fuerit attentatum, ad solutionem Ecclesias decernit non teneri; *contra devotero faciens, ab administratione spiritualium, & temporalium se novit suspensum*.

Circa hæc not. similitudinem inter hæredem, & successorem in beneficio, de qua in dicto c. 1. stare in eo, quod, sicut hæres succedit in universum jus defuncti (per L. *Hæreditas* de petit. hæred.) sic successor in beneficio in universum jus Ecclesie juxta Gloss. in c. *Ad sedem*, de restitut. spoliati consequenter comparisonem inter eos fieri, quoad onera sustinenda per prædecessorem facta cum aliquo tamen discrimine; nam hæres acquirit jus à defuncto, & tenetur ad onera undecunque à defuncto contracta; Successor autem in beneficio accipit jus ab institutione, & tenetur solvi ad debita contracta pro Ecclesia necessitate.

Not. 2. inter debita pro Ecclesia necessitate, vel utilitate contracta, numerari etiam debita contracta pro necessaria, ac docente sustentatione personæ sui antecessoris, sic Abbas in cit. c. 1. n. 2. addens Successorem teneri solvere etiam debita, quæ antecessor contractit in infirmitate;

ex qua decessit, si defunctus nec bona patrimonialia reliquit, nec reditus Ecclesiasticos ex beneficio; quia licet ei sufficientes assignati sint ab Ecclesia, per accidens non percipit v. g. ob annorum sterilitatem, vel hostium incursionem; si autem patrimonialia reliquit, ex his infirmitatis, & funeralium expensæ solvi debent; arg. c. *Ex presentium*. 3. de Pignor. vel si sciens, quod reditus non sufficientes beneficium ferat, nihilominus illud accepit, tunc enim hæredes ejus ex propriis, vel matrimonialibus defuncti solvere tenentur.

ARTICULUS III.

De beneficio competentia.

1921 **Q**uæstio est, an Clericus, qui non habet, unde solvat contracta debita, à Creditoribus molestari possit super solutione, vel per incarcerationem, vel similes modos: R. non posse, si talis Clericus gaudeat beneficio competentia. c. *Odoardus*. h. t. Unde Clericus, gaudens hoc beneficio, à suo Creditore conveniri non potest in plus, quam facere possit, deductis scilicet alimentis, ne egeat cum dedecore status Clericalis; nam beneficium competentia nihil aliud est, quam privilegium, vi cuius Clericus, non habens unde contracta debita solvat, eximitur à potestate Creditorum, cum, vel per se, vel alios molestandi super debitis, modo cautionem præstet idoneam de solvendis, cum ad pinguiorem fortunam venerit; hoc privilegium ejusmodi Clericis conceditur. c. *Odoardus*. 3. de Solutionibus.

1922 **Q**uæstio est 2. quid requiratur, ut Clericus gaudeat beneficio competentia? Resp. exiguntur tria, quod saltem summarie probet suam inopiam, & impotentiam, nisi aliunde notoria sit; 2. ne sit affectus aliqua circumstantia, ex qua hoc beneficium Clericis negatur; prima pars habetur ex c. *Odoardus* ibi: *si consiterit, quod prædictus Odoardus in tetum, vel pro parte non possit solvere debita prædicta*: altera vero sequitur ex natura rei; nam ubi deficit circumstantia, quam supponit concessio privilegii, deficit ipsa concessio: licet autem Clericus non possit carcerari pro causa civili, neque conveniri ultra, quam facere potest, poterit tamen compelli ad præstandam cautionem de solvendo, cum ad pinguiorem fortunam venerit; sic Aloysius Riccius in praxi post resolut. 255. n. 54. &

Tom. III.

aliis; & habetur ex textu ibi: *recepta prius idonea cautione, si ad pinguiorem fortunam devenerit, debita prædicta persolvat.*

1923 **Q**uæstio est 3. an omnes Clerici hoc beneficio gaudeant? Resp. quod non; primo enim juxta nonnullos eo non gaudet Clericus debitor pensionis; sic Carolus de Grassis, Riccius, & alii, quos citat, & sequitur Barbosa in dict. c. *Odoardus* n. 6. Sed verius est oppositum, quia nemo tenetur, ultra, quam potest; sic Covarr. lib. 2. variar. c. 1. n. 9. Deinde non gaudet Clericus, si ejus creditor esset ipso pauperior, 3. Clericus in minoribus; nisi Ecclesiæ deserviat proprio ministerio in divinis; sic Barbosa cit. n. 8. sed contrarium sentit Fagnanus hic à n. 24. modo clericaliter incedat; quarto Clericus conjugatus. 5. Clericus perjurus. 6. suspectus de fuga, cum debitum descendit ex dolo. 7. Clericus, qui negavit debitum, nec postea agnovit, ante sententiam. 8. Laicus Fidejussor Clerici. 9. Clericus debitor ratione depositi, penes se facti. 10. Clericus conventus pro debito ex delicto, vel quasi delicto. 11. Clericus condemnatus post tres sententias conformes. 12. Clericus, qui dolose cum Creditore egit. 13. Clericus hæres non confecto inventario. 14. Clericus, qui ludo, vel luxuriose vivendo bona sua consumpsit. 15. qui administravit aliena bona, &c. de quibus Barbosa in cit. c. *Odoardus*.

1924 **Q**uæstio est 4. hoc beneficium reiterari posse; ut, si quis semel eo usus, postea locupletior factus, rursus in paupertatem sit lapsus; sicut beneficium cessionis bonorum; sic Fagnanus in cit. c. *Odoardus* n. 64. Deinde dictum beneficium competentia Clericis non dari, si pro debito conveniatur actione reali; quia hoc beneficium est personale, & excludit tantum actionem personalem contra Clericum, ut constat ex casu in c. *Odoardus*, ubi (cum Odoardus Clericus proposuisset, quod, cum P. Clericus, D. Laicus, & quidam alii ipsum coram officiali, & Archidiacono Remen: super quibusdam debitis convenissent, idem in eum recognoscentem hujusmodi debita, sed propter rerum inopiam solvere non valentem, excommunicationis sententiam promulgavit) Pontifex respondit: *si consiterit, quod prædictus O, in totum, vel pro parte non possit*

LII 2

sol.

solvere debita supra dicta sententiam ipsam sine difficultate qualibet relaxetur, ubi apparet, solum removeri excommunicationem, quæ tendit in personam. Not. 3. magis receptam esse opinionem, quod Clericus renuntiare non possit beneficio competentis; cum huiusmodi beneficium pauperibus Clericis concessum sit, ne cogantur mendicare in opprobrium totius ordinis Clericalis; sic Covarr. l. 2. variar. c. 1. n. 38. Marta de iurisdic. p. 4. casu 42. n. 21. & alii, dissentiente Molina de Just. tr. 2. D. 571. a n. 25.

ARTICULUS IV. *De solutione indebiti.*

1925 **S**uppon. indebitum esse, quasi contractum, reinitum, quo is, qui rem indebitè, per errorem solutam accepit, ad eandem reddendam obligatur; *itemis, cui, Instit. de oblig. quæ ex quasi contractu ibi: is, cui quis per errorem non debitum solvit quasi ex contractu debere videtur. potest autem aliquid tribus potissimum modis esse indebitum; 1. indebitum naturaliter, & civiliter; 2. indebitum naturaliter, sed debitum civiliter; 3. indebitum civiliter, sed debitum naturaliter: his præmissis: Quæstio est, qualiter, qui solvit indebitum, repetere possit solutum? de hac quæstione aliquid habetur in c. *fin. h. t.* ubi Gregorius IX. sic loquitur: *is qui conqueritur indebitam pecuniam se solvisse, probare tenetur, quod indebite sit soluta, nisi ejus adversarius, solutionem inficiens, exinde convincatur: tunc enim diffidenti onus incumbet probandi, quod debitum accepisset, seu id, quod accepit, debitum fuisse; sic Gregorius.**

1926 Ad resolvendam porro quæstionem traduntur communiter sequentes regulæ; prima est; quod, qui ex errore solvit indebitum naturaliter, & civiliter, possit solutum condicere, seu repetere, L. 1. & seq. ff. de condic. in deb. ibi: *Et quidem si quis indebitum ignorans solvit per hanc actionem condicere potest sed si sciens se non debere, solvit, cessat repetitio.*

1927 Secunda est, quod, qui solvit indebitum naturaliter sed debitum civiliter, solutum repetere possit, Gloss. in c. *fin. h. t.* V. *indebitum* quod procedit, sive solverit ex ignorantia facti, sive juris; sic Abbas in dict. c. *fin. n. 14.* & Gloss. ibid. V. *indebitum*; tertia est, quod, qui per errorem facti solvit indebitum civiliter, debitum tamen naturaliter, possit solutum condicere; secus si

per errorem juris; prima pars est ex L. 6. & 8. ff. de juris, & facti ignorantia; secunda vero ex L. 10. C. eod. junct. Gloss. V. *cum quis* ex L. 2. ff. eod.

Quarta est, quod, qui habet exceptionem perpetuam favorabiliter (qualis est exceptio Vellejani) repetere possit solutum per errorem, sive juris, sive facti, L. 26. & 40. ff. de condic. in deb. quinta est, quod sciens indebitum, & tamen solvens, solutum repetere non possit, L. 1. & 26. ff. eod. L. 9. C. eod. quia præsumitur purè donare; sexta est, quod, qui debet sub conditione propriè dicta, & ante illius eventum solvit per errorem, condicere possit solutum, tanquam indebitum, L. 16. ff. eod. Septima est, quod conditio indebiti competit etiam in casu, quo quis dubitans an debeat solvit, *revera indebitum*, L. *fin. C. de condic. in deb.* & competit etiam hæredi, & contra hæredes, L. 12. ff. de condic. in deb. si dominus dedit domino indebitum, competit illi contra ipsum; si Procurator Procuratori, competit Procuratori contra Procuratorem, L. 6. ff. eod. potest tamen huic actioni renuntiare, ut late probat Haunoldus cit. n. 1168. Ex his coll. quod error debeat esse in solvente, ut conditio indebiti locum habeat; nam si in accipiente esset scientia indebiti, solventi per errorem competeret conditio furtiva, l. 18. ff. de condic. furti.

Hæc conditio indebiti cessat 1. quando ex causa juramenti aliquid solutum est, quod re ipsa fuit indebitum; nam tale juramentum habet vim transactionis, & servari potest; secundo, si sine dolo fuit transactum, L. 65. §. 1. ff. de condic. in deb. tertio, si indebitum solutum est ex causa judicati; Haunoldus tom. 4. tr. 10. n. 1157 quarto, si solutum est ex causa declinandi periculum, quod quis subiret, si negans debitum convinceretur debitor, & gravius puniretur; quia talis videretur transigere voluisse; quinto, si quid solutum est ex causa pietatis; L. 32. §. 2. ff. de condic. in deb. sexto, si naturaliter obligatus, sed in judicio absolutus, postquam sententia transivit in rem judicatam, nihilominus solvat, L. 23. ff. de condic. in deb. se primo, quando quis debet hoc vel illud, alternative, & per errorem putat se debere copulative, adeoque utrumque solvit, electio in conditione est debitoris solventis, non Creditoris, L. 10. C. de condic. in deb.

QUÆ